

Op weg naar een cultuurvisie 2020-2024

Informatiedocument cultuur Cuijk

Opgesteld door Cor Wijn, extern adviseur

Concept 1 februari 2019

INHOUD

HOOFDSTUK 1	DOELEN EN PROCES	2
	1.1 Inleiding	2
	1.2 Doelen en resultaten	2
	1.3 Uitwerking	2
	1.4 Definitie en reikwijdte	3
HOOFDSTUK 2	CONTEXT	4
	2.1 Een karakteristiek van Cuijk	4
	2.2 Trends en ontwikkelingen in de cultuursector	5
	2.3 Landelijk cultuurbeleid: hoofdlijnen en effecten	6
	2.4 Het cultuurbeleid van de provincie Noord-Brabant	7
	2.5 De algemene kenmerken van gemeentelijk cultuurbeleid	8
	2.6 <i>Uitgaven voor cultuur</i>	10
HOOFDSTUK 3	BELANGRIJKE BELEIDSDOCUMENTEN (KADER)	12
	3.1 Coalitieprogramma	12
	3.2 Strategische Visie Cuijk 2030	12
	3.3 Het cultuurbeleidsplan 2014: <i>Cultuur verbindt en onderscheidt Cuijk</i>	13
	3.4 Structuurvisie sociaal domein	13
	3.5 Tot slot: rol en doelen van de gemeente	14
HOOFDSTUK 4	SPEERPUNTEN	15
	4.1 Sterkte/zwakte-analyse	15
	4.2 Mogelijke speerpunten van beleid	16
	4.3 Hoe kan aan de speerpunten worden gewerkt? Een eerste aanzet	17
	Speerpunt 1. Het centrumgebied verder versterken	17
	Speerpunt 2. De samenwerking verbeteren	18
	Speerpunt 3. De schouwburg beter/gericht inzetten	19
	Speerpunt 4. Het verenigingsleven versterken	22
	Speerpunt 5. Het inzetten van cultuur voor hulp- en zorgtrajecten	23
	Speerpunt 6. Cultuureducatie beter uitlijnen	24
	(Speerpunt 7.) Het Romeins verleden aandacht geven en benutten	25
BIJLAGE 1:	GEMEENTELIJKE UITGAVEN VOOR CULTUUR 2018	27
BIJLAGE 2:	CONCLUSIES ZKA M.B.T. DE ECONOMISCHE BETEKENIS VAN TOERISME EN RECREATIE IN REGIO LAND VAN CUIJK (2017)	28
BIJLAGE 3:	PERSONEN WAARMEE IS GESPROKEN VOOR DIT DOCUMENT	29

Hoofdstuk 1 Doelen en proces

1.1 Inleiding

De gemeente Cuijk heeft besloten dat het hoog tijd is voor een nieuwe cultuurvisie. Hiermee moet richting worden gegeven aan bestaande en nieuwe initiatieven in de gemeente. Daarbij moet de verbinding worden gelegd met de sociaaleconomische opgaven waarvoor Cuijk staat. Er is behoefte aan een visie die ervoor zorgt dat Cuijk de juiste keuzes maakt en ervoor zorgt dat iedereen meedoet of kan meedoen. Cultuur staat niet op zichzelf.

Het laatste cultuurbeleidsplan van de gemeente dateert van 2014 en was getiteld 'Cultuur verbindt en onderscheidt Cuijk'. Er hebben zich sindsdien allerlei ontwikkelingen voorgedaan die om een nieuw beleidsvisie vragen, zoals:

- De verbouwing en heropening van de schouwburg
- Het verschijnen van het adviesrapport 'Promotie Romeins verleden Cuijk' van Divisie.
- De wens in zijn algemeenheid om Cuijk (nog) meer op de kaart te zetten,
- De relatie met andere beleidsterreinen zoals het sociaal domein.

1.2 Doelen en resultaten

De cultuurvisie zal betrekking hebben op de periode 2020-2024 en heeft tot doel:

- a. een inventarisatie te bieden van het kunst- en cultuurleven in Cuijk anno 2018, met inbegrip van de gemeentelijke inbreng erin en de facilitering ervan;
- b. inzicht te geven in relevante trends en ontwikkelingen voor de komende jaren;
- c. een beeld te schetsen van de gedachten, opvattingen en wensen die er in de (Cuijkse) samenleving terzake leven;
- d. beleidsdoelen te formuleren waaraan de komende jaren kan worden gewerkt.

Uiteindelijk wordt gestreefd naar het volgende resultaat:

- Een cultuurvisie die inspiratie geeft om de doelen te bereiken;
- Een proces waarin inwoners, instellingen en belanghebbenden worden gestimuleerd bij te dragen aan de gestelde doelen.

1.3 Uitwerking

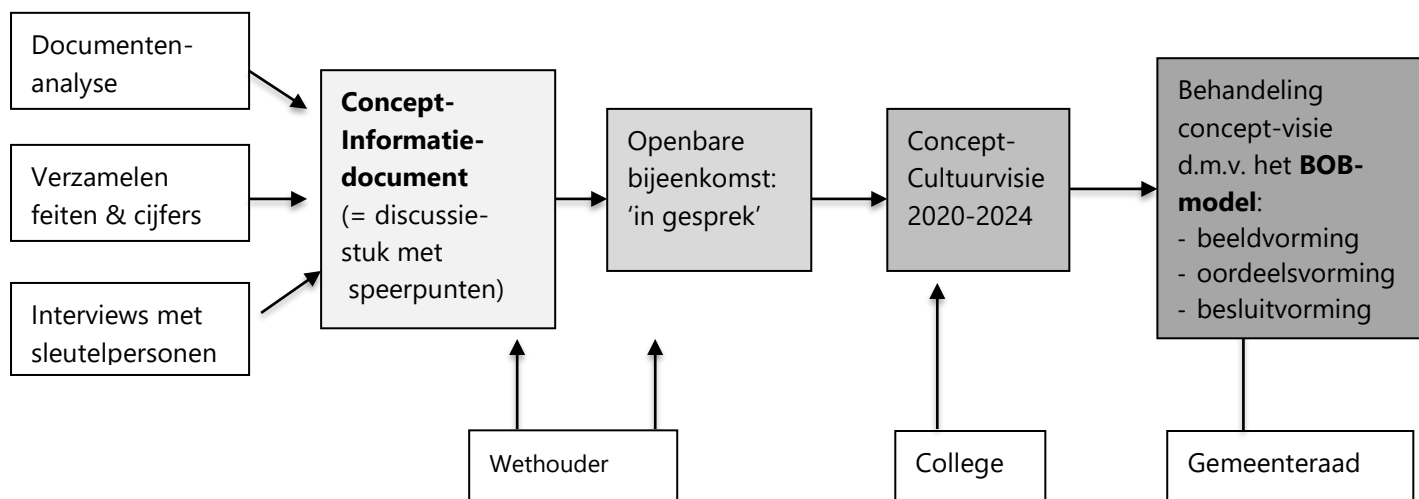
Het ontwikkelen van de visie zal in verschillende stappen verlopen.

Het eerste deel van het proces (november – januari 2018) richt zich op het verzamelen van input voor de beleidsvorming. Deze input wordt verzameld via gesprekken, documentenanalyse en het bijeenbrengen van feiten en cijfers. De uitkomsten van de eerste fase zijn vervat in dit Informatiedocument. Doel hiervan is dat iedereen die bij de visieontwikkeling betrokken is, van eenzelfde referentiekader wordt voorzien.

Na vaststelling van dit Informatiedocument worden langs verschillende wegen ideeën opgehaald voor de uiteindelijke cultuurvisie. Deze ideeën worden eerst vertaald in een concept van de toekomstige cultuurvisie. Deze concept-visie wordt door het College vastgesteld en aan de raad voorgelegd om te worden behandeld volgens het BOB-model.

Het proces ziet er schematisch als volgt uit:

december/januari → *begin februari '19* → *eind februari* → *begin maart* → *april e.v.*

1.4 Definitie en reikwijdte

Bij cultuur gaat het “het domein van beelden, vormen (fysiek en ‘performatief’), geluiden en teksten die (vooral) worden voortgebracht en beoordeeld omwille van hun symbolische of vormgevende betekenis. Dat heeft dus zowel betrekking op fanfaremuziek als op klassieke muziek, op The Lion King als op King Lear, op mode en popmuziek als op beeldende kunst en theater.” De grens tussen kunst en cultuur is daarbij gradueel. Naarmate de waarden die samenhangen met de vormgevende of betekenisgevende oorspronkelijkheid belangrijker zijn, is er meer sprake van ‘kunst’. Worden elementen als populariteit, winstgevendheid, functionaliteit, emotionaliteit, respectabiliteit, ambachtelijkheid en sociale samenhang belangrijker, dan is er iets wat breder is aan de orde en schuiven we qua betekenis op richting “cultuur”.

Het mag duidelijk zijn dat cultuur hier ook weer niet zo breed wordt opgevat dat daar alle menselijke voortbrengselen toe behoren, zoals in de antropologische betekenis van ‘de menselijke cultuur’.

De cultuurvisie van de gemeente Cuijk zal betrekking hebben op het terrein van de kunst en van het roerende en immateriële erfgoed (d.w.z. het erfgoed dat verplaatsbaar is en niet grondgebonden; zoals bibliotheken, archieven, collecties, verzamelingen, schilderijen, beeldhouwwerken en het erfgoed dat geen materiele vorm heeft, zoals dans, muziek, theater, rituelen, ambachten en tradities). Het onroerende erfgoed (landschappen, natuur erfgoed, archeologie, monumenten) valt onder de sector Ruimte. Hierop zijn andere wettelijke kaders en andere gemeentelijke beleidsdocumenten van toepassing. De Monumentennota van Cuijk dateert uit 2012 en wordt dit jaar via een apart traject geëvalueerd en geactualiseerd..

Hoofdstuk 2 Context

2.1 Een karakteristiek van Cuijk

Het Romeinse Cuijk ('Ceuculum') was van strategische betekenis voor de Romeinen. Niet alleen omdat het castellum aan de voor de Romeinen belangrijke heerbaan van Nijmegen naar Tongeren lag, maar ook door de ligging aan de Maas. De Romeinen bouwden bij Cuijk een eigen brug, waarvan in 1989 in de Maas restanten werden gevonden. Tegenwoordig worden de opgravingen uit de Romeinse tijd permanent tentoongesteld in het Museum Ceuculum en in het Romeinse Buitenmuseum, beiden in Cuijk.

In de moderne geschiedenis speelde de industrie een grote rol in de gemeente. Veel inwoners werkten in de agro-industrie (melk, aardappelverwerking), slachterijen en de vleesverwerkende industrie, papierfabrieken, meubelfabrieken en de metaalsector. Voor de banen was weinig opleiding nodig en ze betaalden ook minder. In deze industrie vonden ook de eerste gastarbeiders emplooi. Het industriële verleden heeft in sterke mate het sociale profiel van de gemeente Cuijk bepaald.

De gemeente profileert zich als een sterke kern (Cuijk) met gemoedelijke dorpen in een landelijke setting en een aantrekkelijk watersport en natuurgebied. Het voorzieningenniveau sluit uitstekend aan op de centrale positie die de gemeente in de regio inneemt. De sterke kern Cuijk beschikt over bovengemiddelde voorzieningen, waaronder middelbare scholen, een schouwburg (die al dateert uit 1957), een zwembad, een breed winkelaanbod en diverse recreatiemogelijkheden. De voorzieningen en de gunstige ligging ten opzichte van Nijmegen en Venlo zorgen in de zomer voor veel dagjestoeristen.

In het centrum van Cuijk is een aantal bijzondere culturele voorzieningen geconcentreerd met (deels) regionale aantrekkingskracht. Naast de schouwburg en het museum zijn dit de Sint Martinuskerk (met zijn bijzondere Severijn-orgel), de beeldentuin, het Toeristisch Informatie Punt en de Fotoarchiefdienst die in feite een combinatie is van een gemeente-archief en een historische kring. In het centrum zijn jaarlijkse meerdere evenementen. Met 'Cultuur aan de Maas' presenteert het culturele aanbod zich aan het begin van het culturele seizoen aan het publiek in de regio. Grote publieksstromen treden op tijdens carnaval, de Nijmeegse Vierdaagse en de kermis. Het horeca-aanbod in het centrum betreft de grootste concentratie van restaurants en cafés in het Land van Cuijk.

De overige kernen van de gemeente (Beers, Haps, Katwijk, Linden, Sint Agatha en Vianen) hebben een landelijk karakter. Haps is het grootste dorp: vanwege haar omvang en afstand tot Cuijk zijn er relatief veel voorzieningen. In de dorpen is de samenhang en het verenigingsleven nog sterk.

Wie bovenstaande karakteristiek leest, herkent hierin de gedachtegang van professor Fons Asselbergs, die de DNA van Cuijk in 2010 schetste tijdens een voordracht voor Burgemeester en Wethouders. Asselbergs onderscheidde vijf elementen in het

Cuijkse DNA: het cultuurhistorisch verleden, het religieus verleden, het industrieel verleden, het landelijk karakter en de levende cultuur.

2.2 Trends en ontwikkelingen in de cultuursector

Op basis van onderzoeken van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) alsmede andere publicaties en ontwikkelingen elders in het land zijn de trends te signaleren die actueel zijn voor de culturele sector. Deze trends bepalen de richting waarin de sector zich beweegt.

Trends

- De opkomst van de media-maatschappij: interactiviteit en mobiel bereik worden steeds belangrijker.
- Het publiek is door de audiovisuele media gewend geraakt aan een hoog kwaliteitsniveau en is daarom kritischer geworden als het gaat om levende kunstuitingen.
- De vrijetijdsmarkt kent grote concurrentie tussen de aanbieders; deze concurrentie zal de komende jaren verder toenemen, mede omdat de hoeveelheid vrije tijd van de Nederlanders beperkt is (gemiddeld 45 uur per week).
- Cultuurconsumenten vertonen zappedrag en zoeken in het aanbod naar (uitingen van) identiteit en authenticiteit.
- Mensen worden minder makkelijk lid van een vereniging en blijven niet meer automatisch voor langere tijd lid.
- De verworvenheden van de ‘verzorgingsstaat’ nemen af en de eigen verantwoordelijkheid voor burgers neemt diensgevolge toe.

Deze algemene trends vertalen zich naar concrete ontwikkelingen die dagelijks *in gemeenten* te zien zijn:

- Clustering van culturele voorzieningen in één gebouw of complex (cultuurhuizen, kunstclusters). Ambitie: programmatische, ruimtelijke en organisatorische meerwaarde bereiken door clustering van functies. En: voor minder geld meer publiek bereiken.
- Nadrukkelijker onderscheid tussen stedelijke culturele functies (uitgaan, levendigheid, profilering/aantrekkelijkheid binnenstad) versus culturele functies in de wijk. Culturele functies op het gebied van educatie en informatie (bibliotheken, centra voor de kunsten) worden steeds vaker geïntegreerd in multifunctionele centra en brede scholen, terwijl theaters, festivals en musea over het algemeen beter gedijen in een (binnen-)stedelijke context.
- Cultuurinstellingen worden door de steden in toenemende mate benut voor stadspromotie en citybranding.
- Regionalisering. In het licht van bezuinigingen proberen gemeenten hun basisvoorzieningen (bibliotheken, theaters, kunstencentra) overeind te houden door in de regio samen te werken en zo de vaste kosten te delen.
- Er is een groeiend besef bij overheden dat we veel geld in gebouwen steken waardoor we maar weinig budget hebben voor het gebruik daarvan.

Wat betreft de *culturele infrastructuur* (het geheel aan culturele organisaties en cultuurgebouwen), zijn de volgende trends waarneembaar:

- In samenhang met clustering van accommodaties, zien we ook bundeling van organisaties. Soms in de vorm van samenwerkingsverbanden waarin backoffice-

taken worden gebundeld, bijvoorbeeld ten aanzien van gebouwbeheer, inkoop, systeembeheer en administratieve taken; soms ook verdergaand.

- Onder druk van bezuinigingen worden culturele organisaties gedwongen minder afhankelijk te worden van subsidies en meer draagvlak te zoeken bij bedrijfsleven (sponsoring) en de bevolking (hogere particuliere bijdragen, meer vrijwilligerswerk). Er is sprake van stijgende marketingbudgetten in de strijd om de gunst van het publiek.
- Flexibilisering van de organisatie. Veel organisaties proberen toe te groeien naar een kleine(re) kern van vaste professionals, met daaromheen een flexibele schil van freelancers, vrijwilligers en samenwerkingspartners. De toekomst lijkt te zijn aan flexibele netwerkorganisaties.
- Nieuwe werkvormen op het snijvlak van publiek en privaat, zoals horeca-ondernemers die film- of podiumvoorstellingen verzorgen, particulieren die een museum starten, zzp-ers die vanuit een collectief onderwijs aanbieden.

2.3 Landelijk cultuurbeleid: hoofdlijnen en effecten

De doelen van het landelijke cultuurbeleid zijn al tientallen jaren tamelijk constant, hoewel er regelmatig accentverschuivingen voorkwamen. De doelen voor het cultuurbeleid zijn met drie termen te duiden: *kwaliteit*, *pluriformiteit* en *participatie*. De overheid heeft decennia lang de condities geschapen voor de creatie van een hoogwaardig, pluriform aanbod van cultuuruitingen, dat mensen de gelegenheid biedt cultureel te participeren.

Kenmerkend voor het Nederlandse cultuurbeleid is een vrij scherpe taakverdeling tussen de overheden:

- de rijksoverheid subsidieert het culturele aanbod dat van (inter)nationale betekenis is (theatergezelschappen, orkesten, musea),
- de provincies ondersteunen erfgoed, gebiedsontwikkeling, cultuureducatie en vernieuwingsprojecten, en;
- de gemeenten ondersteunen de 'afname' van het culturele aanbod hetgeen plaatsvindt via culturele accommodaties (oa podia, bibliotheken, cultuur-educatief aanbod, kleinere musea) en het verenigingsleven.

Voor Cuijk betekent dit dat er geen rijks geld voor cultuur wordt ontvangen. De rijks gesubsidieerde organisaties zijn immers bijna allemaal gevestigd in de 10 grootste gemeenten. Ook van de provincie kan maar incidenteel steun worden verkregen: dat verloopt via provinciale steunorganisaties (zie hierna) en speciale projecten.

Het kenmerk van gemeentelijk cultuurbeleid is dat het gefinancierd moet worden uit de eigen middelen van de gemeenten, dat wil zeggen uit de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en het eigen belastinggebied.

Wel heeft een gemeente als Cuijk te maken met de effecten van rijks- en provinciaal beleid. Een goed voorbeeld daarvan is de landelijke bezuiniging op de subsidies aan podiumkunstaanbieders die in 2012 heeft plaatsgevonden. Tot op de dag van vandaag ijlt dat effect nog na op de exploitaties van de (altijd door de gemeentelijke overheid gesubsidieerde) theaters en concertzalen.

Waar kunst en cultuur ook de gevolgen van heeft ondervonden, dat zijn de kortingen op het Gemeentefonds tijdens de recessie en de Decentralisatieoperatie met betrekking tot (jeugd)zorg, arbeid en participatie. In de periode 2010-2015 grepen veel van deze effecten in elkaar: krimpemde budgetten, meer taken voor de gemeenten, consumenten die de vinger op de knip hielden en bedrijven die bezuinigden op hun sponsoruitgaven.

Het gevolg was, dat voor de cultuurproducenten, de cultuurpodia en de overige cultuurinstellingen tijdens de recessie de inkomsten behoorlijk daalden. Voor het eerst sinds de jaren '60 van de vorige eeuw namen het aantal bezoekers, het ledental, het aantal inschrijvingen voor cultuurcursussen en -opleidingen en het aantal cultuurproducties in de periode 2012-2016 af. Daarna herstelde de sector zich weer enigszins. Daartegenover stegen de uitgaven (lonen, energielasten, onderhoudslasten en afschrijvingen et cetera). Behalve de podia hebben vooral de bibliotheken en kunstencentra hiervan last gehad: vooral bij deze organisaties zijn de inkomsten de afgelopen jaren teruggelopen.

2.4 Het cultuurbeleid van de provincie Noord-Brabant

De Noord-Brabant heeft een cultuuragenda opgesteld met de belangrijkste doelen voor de komende jaren. Hoe de provincie deze doelen wil realiseren, staat in een uitvoeringsprogramma. Daarin staan drie programmalijnen centraal:

1. Provinciale culturele infrastructuur (zie hieronder)
2. Beweging, experiment en verbinding: ter ondersteuning van initiatieven rond cultuur en sociale veerkracht, taalvaardigheid en mediawijsheid en de verbinding van kunst en cultuur onderling en met erfgoed, samenleving, economie en ruimte.
3. Kennis en onderzoek, dialoog en zichtbaarheid.

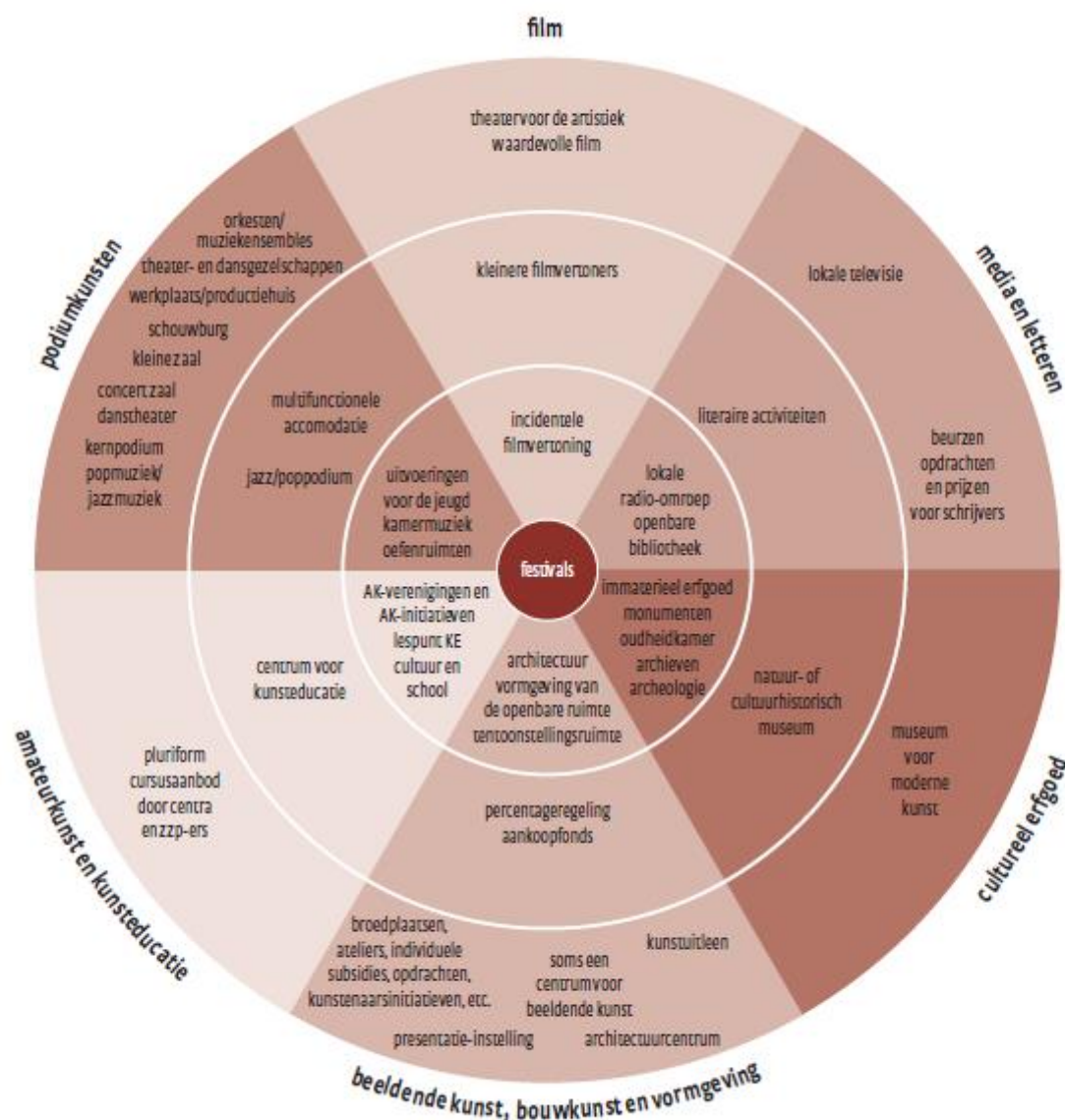
Wat betekent dit concreet voor Cuijk? Het betekent dat Biblioplus ondersteund wordt door de Provinciale Ondersteuningsinstelling Cubiss. En dat culturele organisaties voor ondersteuning een beroep kunnen doen op Kunstloc Brabant, wat een fusieorganisatie is van BKKC en Kunstbalie. Kunstloc is een provinciaal kennis- en expertisecentrum op het brede terrein van de kunsten, de cultuureducatie en het overheidsbeleid. Het is een organisatie die met advies en geld de Brabantse culturele sector probeert verder te helpen. Er worden door Kunstloc ook subsidies gegeven voor bijzondere projecten.

Op het terrein van erfgoed biedt de provincie diverse organisaties aan ter ondersteuning van het lokale werk: Erfgoed Brabant (ondersteuning van het erfgoedveld en verzamelen en overdragen van inhoudelijke erfgoedkennis aan een breed publiek), de Monumentenwacht Noord-Brabant (gericht op het tegengaan van verval van bijzonder monumentale bouwwerken, historische interieurs en archeologische monumenten), het Monumentenhuis Brabant (versterking en verbetering van de gemeentelijke monumentenzorg), het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (behoud en beheer van het archeologisch erfgoed) en de Stichting Brabants Heem, een koepelorganisatie voor alle Brabantse heemkundekringen

2.5 De algemene kenmerken van gemeentelijk cultuurbeleid

Gemeentelijke culturele infrastructuur

Om handvatten te bieden voor gemeentelijk cultuurbeleid heeft de VNG in samenspraak met Cor Wijn een ringenmodel ontwikkeld dat door veel gemeenten gebruikt wordt als richtlijn voor de inrichting van de culturele infrastructuur (zie onderstaande figuur uit 2014). In dit model is een indeling beschreven in drie 'stappen': kernachtig gemeentelijk cultuurbeleid, uitgebreid gemeentelijk cultuurbeleid en alomvattend gemeentelijk cultuurbeleid. Het model geeft daarmee een overzicht van de basisinfrastructuur voor gemeenten van verschillende grootte. Het model kan als toetsingskader worden gebruikt voor de culturele infrastructuur en het opsporen van eventuele hiaten of juist de aanwezigheid van extra voorzieningen. Die extra voorzieningen, die in principe buiten het ringenmodel vallen, dragen bij aan het onderscheidend vermogen van de gemeente.

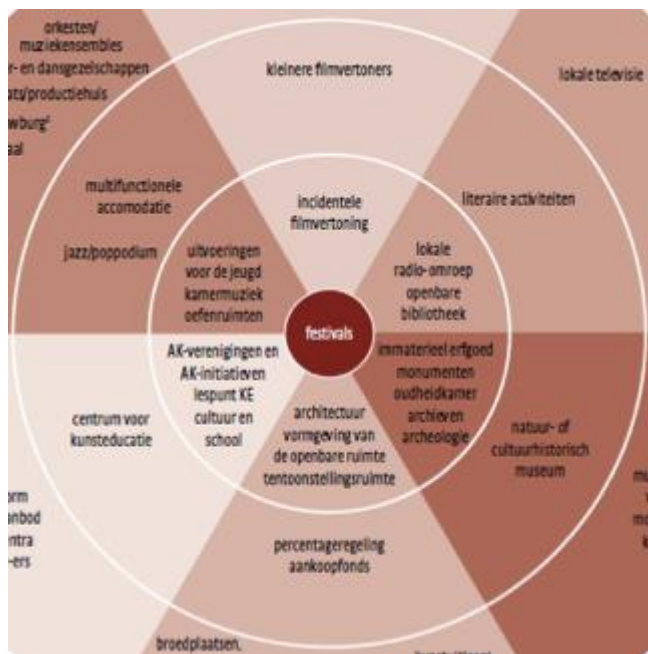

circa 90.000-100.000 inwoners. De vier grote steden worden daarnaast nog als aparte categorie gezien.

Cuijk zit met bijna 25.000 inwoners qua inwonertal in de kleinste ring. Het takenpakket behorende bij deze schaalgrootte is dat van het 'kernachtige cultuurbeleid'. Het voorzieningenpakket behorende bij deze schaalgrootte is dat van het 'kernachtige cultuurbeleid'. Dit beleid heeft overal in Nederland min of meer dezelfde elementen:

- Een openbare bibliotheekvoorziening
- Enkele lokale omroep
- Enkele boven- en ondergrondse monumenten
- Een oudheidkamer of ander typisch lokaal museum
- Een tentoonstellingsruimte
- Aandacht voor welstand (architectuur)
- Zorg voor de openbare ruimte
- Amateurkunstverenigingen
- Cultuureducatie in het onderwijs
- Mogelijkheden om buitenschools lessen en cursussen te volgen
- Uitvoeringen voor de jeugd
- Kamermuziek (in kerken, scholen, buurtcentra ed)
- Oefen- en repetitieplekken
- Een plek waar soms films worden vertoond
- Festivals en evenementen.

Zie onderstaande 'ingezoomde' afbeelding:

Cuijk voldoet niet helemaal aan het 'ideaaltype' van een gemeente met 'kernachtig cultuurbeleid': dit komt vooral door de aanwezigheid van de schouwburg. Er zijn weinig gemeenten kleiner dan 30.000 inwoners die een schouwburg hebben met een grote zaal met 660 stoelen en daarnaast ook nog een middenzaal en een kleine zaal.

Een overzicht van enkele jaren terug laat zien dat er toen maar 14 podia waren in gemeenten kleiner dan 30.000 inwoners (14 van in totaal toen ca. 260 podia):

<i>Gemeente</i>	<i>Inwonertal</i>	<i>Podium</i>
Winterswijk	29.249	Schouwborg de Storm
Veendam	28.117	Theater van Berensteyn
Delfzijl	27.653	CC de Molenberg
Culemborg	27.178	Fransche school
Zaltbommel	26.194	Theater de Poortერი
Oisterwijk	25.743	Theater Tiliander
Vught	25.239	Theater de Speeldoos
Hendrik-Ido-Ambacht	24.825	Theater Cascade
Baarn	24.375	Theater Speeldoos
Cuijk	24.249	Schouwborg Cuijk
Franekeradeel	20.571	Theater Koornbeurs
Winschoten	18.476	Theater de Klinker
Bergeijk	18.094	Theater Kattendans
Laren	10.979	Singer concertzaal

Overigens valt op dat Cuijk ook nog andere ‘voorzieningen’ heeft die je meestal aantreft in gemeenten groter dan 30.000 inwoners: denk aan de kunstuitleen en de binnenkort te realiseren servicebioscoop aan de Maasstraat.

2.6 *Uitgaven voor cultuur*

Wie probeert een beeld te krijgen van wat de gemeenten besteden aan kunst en cultuur moet goed zoeken om aan betrouwbare en actuele cijfers te komen. Landelijk onderzoek wees enkele jaren terug uit de vier grote steden toen gemiddeld € 207 per inwoner besteedden aan cultuur. Naarmate gemeente kleiner worden, worden ook die uitgaven lager. Gemeente van 100.000 inwoners geven tussen de € 80 en € 130 p.i. uit aan cultuur. En het landelijk gemiddelde is door het CBS voor het laatst berekend in 2013 en kwam toen uit op € 98 per inwoner. Ter vergelijking: Cuijk zit op een bedrag van € 53 per inwoner, wat hieronder nader wordt besproken.

Er is in algemene zin weinig bekend over waar de gemeentelijke uitgaven neerslaan. Het CBS hield dit in het verleden bij, maar is daarmee gestopt. De laatst beschikbare informatie dateert uit 2010 en geeft een indicatie. Uit onderzoek van RTL Nieuws (onderzoek onder 350 gemeenten) bleek toen dat van alle gemeentelijke kunst- en cultuursubsidies gemiddeld 65% gaat naar de bibliotheken en de centra voor de kunsten (muziekschool en creativiteitscentrum). Aangenomen mag worden dat dit verhoudingsgetal sedertdien niet heel sterk is veranderd. Wellicht is het enigszins gedaald, omdat de gemeenten tijdens de recessie vooral op de kunstencentra en de

bibliotheken hebben bezuinigd. Cuijk geeft 43% uit aan de bibliotheek- en de buitenschoolse kunsteducatie.

In bijlage 1 zijn de uitgaven van Cuijk voor cultuur opgenomen. Wat daaraan opvalt is dat de schouwburg een buitengewoon deel van de cultuurbegroting uitmaakt.

Schouwburgen zijn altijd kostbaar: dit is de reden dat kleinere gemeenten er doorgaans geen hebben (zie hiervoor). Door de grote rol die de schouwburg speelt in de gemeentelijke cultuurbegroting, zijn de overige uitgaven in absolute maar ook in relatieve zin bescheiden. Zo zijn de kosten van bibliotheek en cultuureducatie veel lager dan gemiddeld (ca. 65% tegen 43%). Wat verder opvalt is dat de totale uitgaven van Cuijk bescheiden zijn: uit onderstaand overzicht blijkt dat Cuijk met € 53,- per inwoner relatief laag scoort.

De vergelijking met andere kleinere gemeenten met een rol in de regio is als volgt:

Gemeente	inwoneraantal per 2016	uitgaven voor cultuur in begroting 2016 ^{*)}	per inwoner
Doesburg	11.336	€ 877.000	€ 77
Grave	12.643	€ 803.000	€ 64
Woudrichem	14.518	€ 556.000	€ 38
Brielle	16.885	€ 1.198,00	€ 70
Ommen	17.696	€ 825.000	€ 47
Oirschot	18.199	€ 697.320	€ 38
Enkhuizen	18.455	€ 1.292.000	€ 70
Leerdam	20.711	€ 624.000	€ 30
Bloemendaal	22.183	€ 1.011.000	€ 46
Elburg	22.929	€ 1.046.000	€ 46
Sluis	23.639	€ 1.429.000	€ 60
Cuijk	24.641	€ 1.314.657	€ 53
Delfzijl	25.002	€ 1.680.300	€ 67
Culemborg	27.644	€ 2.316.000	€ 84
Hulst	27.323	€ 1.603.000	€ 59
Gorinchem	35.260	€ 2.574.000	€ 73
Goes	37.211	€ 3.071.963	€ 83
De Bilt	42.170	€ 3.585.811	€ 85
Medemblik	43.320	€ 1.689.480	€ 39

^{*)} Het merendeel van de cijfers is verzameld in 2017. De cijfers van Cuijk komen uit de begroting 2018 en zijn in de bijlage 1 gespecificeerd.

Hoofdstuk 3 Belangrijke beleidsdocumenten (kader)

De toekomst van cultuur in Cuijk wordt mede bepaald door de beleidsvisies die in voorgaande jaren zijn vastgesteld. Hieronder worden de relevante doelen die centraal staan in de enkele recente beleidsvisies kort weergegeven

3.1 Coalitieprogramma

Het coalitieakkoord is getiteld ‘*Samen bouwen aan een duurzame toekomst*’. Het programma onderscheidt vier domeinen waarbinnen de ambities zijn gegroepeerd rond negen thema’s. Cultuur komt als zelfstandig thema niet in het programma voor. Wel wordt benadrukt dat binnen de lokale economie recreatie en toerisme één van de pijlers vormen (zie ook bijlage 2). Het college wil recreatie en toerisme van impulsen voorzien, onder meer door het *“vermarkten van het rijke Romeinse en pré-historische verleden”*.

Een ander belangrijk thema is leefbaarheid, op te vatten als: *“sociale cohesie (samenhang), veiligheid, voorzieningen en een aangename fysieke omgeving”*. De aanwezigheid van voorzieningen wordt van belang gevonden. Daarnaast wordt onderkend dat de verenigingen veel bijdragen aan de sociale cohesie. De gemeente moet de verenigingen *“faciliteren en ondersteunen”*, zowel door *“het beschikbaar stellen en in stand houden van accommodaties, als door het verstrekken van subsidies”* (pag. 7). Gesteld wordt dat deze nodig zijn en blijven: *“Bezuinigingen wegen niet op tegen het belang dat verenigingen vertegenwoordigen in het leefbaar houden van onze kernen. We zullen daarom niet overgaan tot bezuinigingen op de subsidies”*. Met de sport- en cultuurorganisaties wil het college *“in gesprek om duurzame langetermijnperspectieven te ontwikkelen om verenigingen ook voor de toekomst vitaal te houden.”*

3.2 Strategische Visie Cuijk 2030

De Raad van de gemeente Cuijk heeft in juni 2012 de ‘Strategische Visie Cuijk 2030’ vastgesteld. Per thema worden hierin ontwikkelingsdoelen beschreven. Het doel hiervan was om actief sturing te geven aan de toekomst. Centraal in de visie staat dat Cuijk moet uitgroeien tot de toeristisch/recreatieve poort naar de regio. Met het oog hierop zijn x profieldoelen geformuleerd waaraan moet worden gewerkt. Een van die doelen is het versterken van het centrum van Cuijk opdat de horeca en detailhandel kunnen profiteren van de toeloop. Als gerichte activiteit om dit doel te bereiken wordt genoemd het geven van een kwaliteitsimpuls aan het centrum. Andere belangrijke speerpunten die worden genoemd zijn (a) het stimuleren en versterken van de maatschappelijke deelname door alle (doel)groepen in de Cuijkse samenleving en (b) het faciliteren van bestaande en nieuwe culturele en sportieve evenementen, het moderniseren van de schouwburg (inmiddels gebeurd) en het realiseren van een informatieve archeologische route.

In de visie wordt vastgesteld dat het culturele profiel van Cuijk (opgebouwd dankzij onder meer de evenementen, de organisaties van vrijwilligers, de schouwburg, het museum, de beeldentuin en de archeologische vondsten) moet worden *“gekoesterd en verder uitgebouwd, zodat het betekenis heeft voor de eigen inwoners, maar ook bijdraagt aan het imago van de gemeente Cuijk en de regio”* (pag. 26). Bovendien

wordt gezegd dat het bewustzijn van de (Romeinse) geschiedenis veel plekken in het centrum interessant en spannend maakt.

3.3 Het cultuurbeleidsplan 2014: *Cultuur verbindt en onderscheidt Cuijk*

Ook bij beleid is het belangrijk om het goede te behouden en waar mogelijk voort te bouwen op wat voorheen is gedaan en bereikt. Het cultuurbeleidsplan uit 2014 (*Cultuur verbindt en onderscheidt Cuijk*) gaf een definitie van cultuur en recapituleerde een algemene visie op cultuur die nog stamde uit *Cuijk cultureel beschouwd* (de Cultuurnota 2008-2012), maar die ook nu nog niets aan relevante heeft verloren:

- Een actief cultureel klimaat vergroot de leefbaarheid en vormt een schakel tussen de ruimtelijke, sociale en economische pijlers van de gemeente.
- De pijlers van een ruimtelijk en sociaal cultureel klimaat zijn: de ordening/waar, de inrichting/wat, het gebruik/hoe en het oogmerk/voor wie.
- Culturele voorzieningen vergroten de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats voor bedrijven en dragen zelf weer bij aan de kracht van de lokale economie. Zo werkt de aanwezigheid van een museum en schouwburg katalyserend voor horeca en middenstand.
- Cultuur laat mensen genieten.
- Cultuur bepaalt mede de identiteit van een gemeente; hierop zijn de inwoners trots; hiermee onderscheidt de gemeente zich van andere gemeenten.
- Cultuur bevordert de sociale samenhang; het biedt mogelijkheden tot ontmoeting.
- Actieve cultuurdeelname draagt bij aan creativiteit, zelfvertrouwen en sociale vaardigheden van mensen en zo aan het maatschappelijk welbevinden, aan de kwaliteit en samenhang van de maatschappij.
- Cultuur biedt mensen de mogelijkheid tot emotionele verrijking door reflectie en verdieping
- Cultuur is een stimulans voor het regionale klimaat.
- Cultuur lokt bestedingen uit van mensen en organisaties.
- Cultuur promoot een gemeente.

Voor de periode 2014-2018 werden er vier ‘ontwikkelkansen’ onderscheiden voor Cuijk: erfgoed, (cultuur)promotie, samenwerking en cultuureducatie.

3.4 Structuurvisie sociaal domein

In het najaar van 2018 is de Structuurvisie Sociaal Domein ‘*Een sociale en vitale gemeenschap*’ door de gemeenteraad van Cuijk vastgesteld. Deze visie is een equivalent van de ruimtelijke structuurvisie die gemeenten moeten hebben. De gemeente geeft met de visie aan wat de sociale opgaven voor de komende jaren zijn. De structuurvisie fungeert als kader en kapstok waaraan initiatieven worden getoetst, op zichzelf en in hun (integrale) samenhang met andere plannen.

De ambitie zoals verwoord in de visie is: een vitale gemeenschap, waarin iedereen mee kan doen. Dit houdt voor Cuijk in dat ernaar wordt gestreefd dat inwoners zelfredzaam zijn (eigen kracht), voor elkaar zorgen (samenkracht) en dat er een goede sociale basisinfrastructuur is. Als het een inwoner niet lukt om op eigen kracht en met behulp van het sociale netwerk oplossingen te vinden, dan is de rol van de gemeente om aanvullende maatregelen te bevorderen. De inzet van vangnetvoorzieningen is, daar waar mogelijk, gericht op het versterken van de eigen kracht.

Er zijn twee concrete sociale opgaven waar de gemeente Cuijk de komende jaren mee aan de slag gaat:

- Het bouwen aan een stevige sociale basisinfrastructuur, waartoe ook de culturele voorzieningen en verenigingen wordt gerekend.
- Het organiseren van ondersteuning op een effectieve en efficiënte manier. Hierin kunnen ook culturele activiteiten een rol spelen.

3.5 Tot slot: rol en doelen van de gemeente

Een gemeente kan verschillende rollen spelen: ze kan ontwikkelingen zelf initiëren en ten uitvoer brengen, ze kan afwachten wat er uit de samenleving komt en daarop waar nodig inspelen of reageren, ze kan maatschappelijke actoren uitnodigen om een bepaalde rol te spelen en ze kan zich beperken tot het waar nodig faciliteren van ontwikkelingen die zich voordoen. Op het gebied van cultuur is er traditioneel sprake van een wisselwerking tussen het particulier initiatief (bedrijven, stichtingen, etc) dat zaken onderneemt en een overheid die financiert en faciliteert.

De gemeente Cuijk kiest de komende jaren voor een faciliterende en af en toe stimulerende rol. Niet als gemeente alles zelf doen, maar initiatieven 'van onderop' een kans geven en waar nodig faciliteren en ondersteunen. Goede initiatieven komen meestal 'van onderop', maar hebben soms de ondersteuning van de gemeente nodig om volwaardig tot realisatie te komen. Dat is een belangrijk vertrekpunt voor de cultuurvisie.

Als visie voor het Cuijkse cultuurbeleid kan worden gesteld dat het belangrijk is om ook in de toekomst het 'Cuijkse DNA' verder te begrijpen, te versterken en te benutten. Voorgesteld wordt om de volgende doelen van beleid te hanteren:

- **ontwikkeling**
- **ontplooiing**
- **ontmoeting**
- **ontspanning.**

In het volgende hoofdstuk wordt in beeld gebracht welke speerpunten zich aftekenen om deze doelen te realiseren

Hoofdstuk 4 Speerpunten

In dit hoofdstuk worden kort de voornaamste speerpunten weergegeven zoals die worden gezien door het culturele veld en de gemeente. De culturele organisaties hebben zich hierover uitgesproken in de interviewronde die de opsteller van dit Informatie-document heeft gehouden.

4.1 Sterkte/zwakte-analyse

In de gesprekken met sleutelpersonen in het lokale culturele leven kwamen diverse problemen en vraagstukken aan de orde. Op basis van de interviews is onderstaande sterkte/zwakte-analyse gemaakt met betrekking tot het culturele leven en de culturele voorzieningen in Cuijk:

	<i>Positief</i>	<i>Negatief</i>
<i>intern</i>	<p>Kracht</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantrekkelijk, historisch 'geladen' centrum met veel horeca. • Romeins verleden, boeiende archeologische vondsten. • Basisvoorzieningen aanwezig alsmede een hoogwaardige regiovoorziening in de vorm van de schouwburg. • Breed en divers cultureel aanbod, vooral dankzij de aanwezigheid van de schouwburg. • Breed verenigingsleven. • Gemeente vindt cultuur belangrijk (zie Coalitieprogramma). 	<p>Zwakke punten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking schiet soms tekort; organisaties kunnen elkaar maar moeilijk vinden. • Er zijn relatief weinig professionals die de kar kunnen trekken. Er is weinig organisatiekracht. • Culturele initiatiefnemers ondervinden weinig steun vanuit de gemeente. • Het ontbrak binnen de gemeente enige tijd aan een ambtelijk aanspreekpunt. • Het gebied dat is bestempeld als cultuur- en uitgaansgebied (Centrumvisie) kan sterker. • De 'opdracht' aan de schouwburg is niet helder. Welke rol moet zij spelen? Zowel qua gebouw als qua programmering. • De schouwburg legt een relatief groot beslag op de financiële middelen. • Cultuurhistorisch potentieel wordt niet optimaal benut. • Relatief weinig culturele evenementen.
<i>extern</i>	<p>Kansen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De samenwerking van organisaties in het kader van de Cultuurstraat. • De cultuurstraat als fysieke uiting in het centrum. • Cultuur als middel om participatie te stimuleren en om de kwaliteit van leven van ouderen en andere kwetsbare groepen te bevorderen. • Cultuur als middel om historische locaties beter & vaker te benutten (denk ook aan evenementen). • Het plan van Di-visie voor het Romeins verleden heeft veel potentie. • De mix van water, landschap en goede voorzieningen biedt een aantrekkelijk woonklimaat. • Groeiend toerisme (dagjesmensen) 	<p>Bedreigingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De concurrentie op de vrije tijdsmarkt. • Ontwikkelingen in de podiumkunstsector. • Relatief weinig mensen die als drijvende kracht van nieuwe ontwikkelingen kunnen functioneren. • Onderlinge rivaliteit en kinnesse. • Detailhandel in het centrumgebied onder druk • Te veel focus bij de gemeente op de bouw en exploitatie van de schouwburg • In het Primair Onderwijs ligt de prioriteit niet automatisch bij cultuureducatie. Dit kan snel in de aandacht wegzakken.

4.2 Mogelijke speerpunten van beleid

Wanneer de zwakke punten en de kansen worden geordend en verbonden aan de geformuleerde doelen van beleid (i.e. ontwikkeling, ontplooiing, ontmoeting, ontspanning), dan ontstaat een overzicht van mogelijke speerpunten in het beleid. Als vervolgens deze speerpunten worden gekoppeld aan instrumenten, concrete acties en actoren, dan ontstaat een raster dat het raamwerk kan vormen voor de cultuurvisie 2020-2024:

Speerpunten (wat te doen voor wie)	Instrumenten	Concrete acties	Actoren
1. Het centrumgebied verder versterken (inwoners en ondernemers binden aan Cuijk; toeristen langer vasthouden)			
2. De samenwerking verbeteren. (alle inwoners en organisaties in de gemeente)			
3. De schouwburg beter/gerichter inzetten (inwoners binden en boeien)			
4. Culturele verenigingen versterken (inwoners binden en boeien)			
5. Het inzetten van cultuur voor hulp- en zorgtrajecten (ouderen en kwetsbare groepen ondersteunen)			
6. Cultuureducatie beter uitlijnen (jong en oud zich laten ontwikkelen)			
(7. Het Romeins verleden aandacht geven en benutten) (toeristen aantrekken en inwoners binden)	Afzonderlijk traject		

Het voorstel is om de Cultuurvisie te richten op deze speerpunten, waarbij de visie actiegericht moet zijn en zoveel mogelijk concrete doelen moet hebben. Tijdens de bijeenkomst die wordt belegd met het culturele veld kan worden besproken of dit juiste doelstellingen zijn, danwel dat er nog andere nodig zijn of dat de doelen wellicht anders moeten worden geformuleerd.

4.3 Hoe kan aan de speerpunten worden gewerkt? Een eerste aanzet

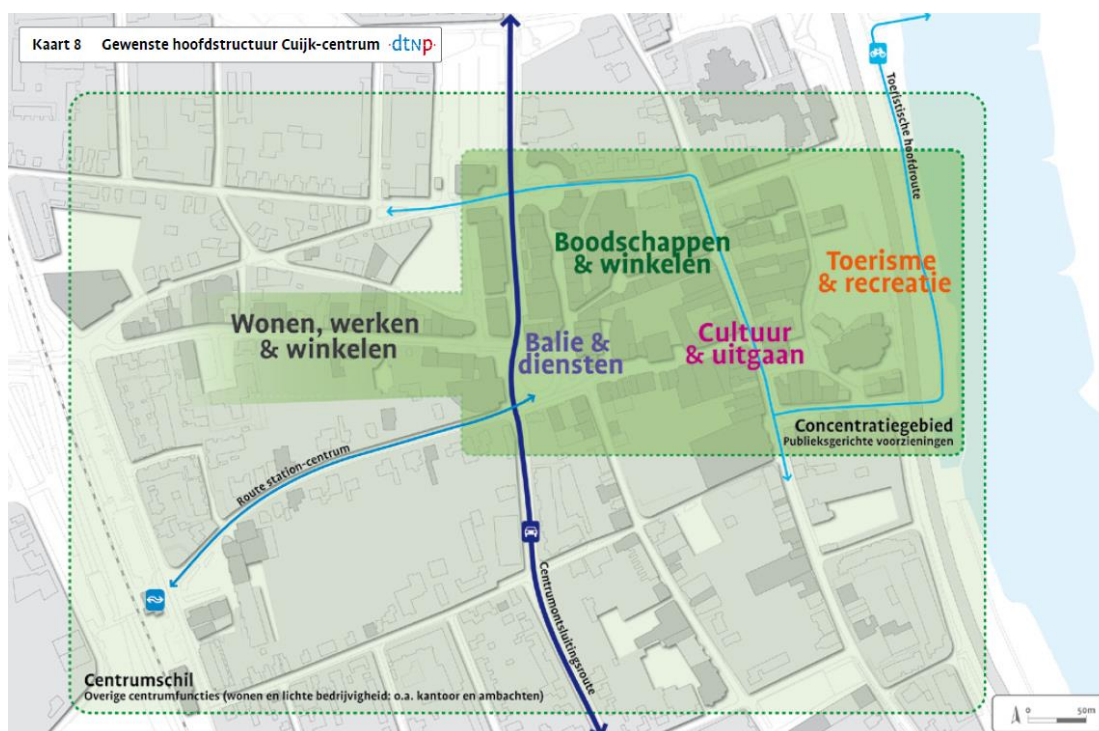
Hieronder worden deze zeven speerpunten kort toegelicht, mede op basis van de informatie die is opgehaald in de gesprekken.

Speerpunt 1. Het centrumgebied verder versterken

In de Centrumvisie 'Hart voor ontmoetingen' uit 2015 wordt vastgesteld dat de publieksgerichte functies in het centrum van Cuijk gevestigd zijn in een zeer ruim gebied, eigenlijk te ruim voor het aanwezige aanbod. Voor de toekomst wordt in de centrumvisie onderscheid gemaakt in twee delen: het concentratiegebied en de centrumschil.

In de centrumvisie wordt gesteld dat het programma van publieksgerichte centrumfuncties (detailhandel, horeca en cultuur) vraagt om een compact gebied waar de passantenstromen kunnen worden geconcentreerd en de straten aantrekkelijk kunnen worden ingevuld. Het idee hier achter is dat alle motieven voor mensen om het centrum te bezoeken op die manier zo optimaal mogelijk worden bediend. Het concentratiegebied is 'het hart voor ontmoetingen'. Daarbij moeten goede parkeerfaciliteiten, aantrekkelijke bestrating en goed straatmeubilair de attractiviteit van het gebied vergroten.

In de centrumschil rond het concentratiegebied kan de woonfunctie domineren. De straten zijn daarop ook ingericht.

In de centrumvisie wordt gesignaleerd dat de Kaneelstraat, Molenstraat en het zuidelijk deel van de Grotestraat deels 'in transitie' zijn naar straten met een minder publieksgericht functieprofiel (door afname van de detailhandel aldaar). In de centrumvisie worden meerdere deelgebieden onderscheiden met elk een eigen profiel. Per deelgebied wordt gestreefd naar om de ruimtelijk-functionele structuur (o.a. looproutes en de ligging van publiekstrekkers) te optimaliseren. De gewenste ontwikkelingen zijn opgenomen in het Uitvoeringsprogramma van de centrumvisie. Met betrekking tot cultuur en uitgaan is gesteld dat dit de ruimte moet krijgen in het deelgebied dat bestaat uit Grotestraat, Kerkstraat en tussenliggende verbindingen Maasstraat, kerkplein en 't Tuigleerstraatje. De kwaliteit van de openbare ruimte in dit gebied moet worden verbeterd en daaraan wordt inmiddels ook gewerkt.

Een punt dat samenhangt met de kwaliteit van de openbare ruimte is de zorg voor de kunstwerken die daar staan, overigens ook buiten het centrum. De kunstadviescommissie die lange tijd heeft gefunctioneerd heeft haar werkzaamheden inmiddels beëindigd, onder meer omdat er geen zicht was op de realisatie van nieuwe kunstwerken. Het onderhoud aan de bestaande kunst is een zorg: er is geen budget voor beschikbaar en de verantwoordelijkheid voor het onderhoud is in de gemeentelijke organisatie niet duidelijk belegd.

Een aspect dat samenhangt met het versterken van het centrumgebied kan zijn het vergroten van het aantal culturele evenementen om de aantrekkelijkheid en levendigheid van het gebied te versterken. Dit vergt meer samenwerking tussen private initiatiefnemers (denk oa aan de organisaties die zijn verenigd in de Cultuurstraat), gericht beleid van de gemeente en inventieve manieren om budget te genereren. Gestreefd zou bijvoorbeeld kunnen worden naar een fonds van waaruit de activiteiten en manifestaties worden gefinancierd. Belangrijk voor de werking van zo'n fonds is de manier waarop het wordt gevoed. Gedacht kan worden aan het bekende voorbeeld van het Leids Ondernemersfonds, dat is ontwikkeld om *free rider*-gedrag tegen te gaan:

- Een klein percentage van de OZB (in Leiden is dat 5,3%) wordt bestemd voor het evenementenfonds;
- Inning gebeurt door de gemeente op postcode (niet alle postcodegebieden hoeven hierbij te worden betrokken);
- De ondernemers denken mee over de besteding;
- De ondernemers profiteren van de extra toeloop aan bezoekers.
- Eventueel kan de opbrengst van parkeergelden op evenementendagen aan het fonds worden toegevoegd.

Flankerend aan het fonds moet er wel een manier worden gevonden om het organiserend vermogen van Cuijk te versterken.

Speerpunt 2. De samenwerking verbeteren

Het volgende speerpunt vloeit eigenlijk al automatisch uit de vorige voort. Aan de buitenstaander valt op dat er matig wordt samengewerkt in Cuijk als het om cultuur gaat. De samenwerking op het vlak van culturele evenementen is zeer matig. Niet alleen tussen de culturele organisaties onderling en van de culturele organisaties met de stichting Cultureel Hart Cuijk, maar ook tussen Cultureel Hart Cuijk, het platform

Cultuur, Recreatie en Toerisme (CRT)¹, het platform Cuijk Doet (marketing), het Bureau Regionaal Toerisme, het Centrummanagement en de gemeente. Dit manifesteert zich onder meer in het geleidelijk afkalven van ‘Cultuur aan de Maas,’ het noodlijdende bestaan van de Open Monumentendag en het ontbreken in zijn algemeenheid van een aantrekkelijke festivalprogrammering in de openbare ruimte van Cuijk.

Ook op andere vlakken kan de samenwerking worden geïntensiveerd. Zo deden de schouwburg en de bibliotheek tot voor kort weinig samen, hoewel de activiteiten meer en meer in elkaars verlengde komen te liggen (lezingen, theatercolleges). De schouwburg als ‘trekker’ en grootste professionele cultuurorganisatie in de gemeente manifesteert zich evenmin als aanjager in meer algemene zin van het culturele veld (door het voortouw te nemen in zaken, organisatiekracht te leveren, etc.). De samenwerking in de amateurkunst kan ook verbeterd. Binnen de “Cultuurstraat” wordt voorts eveneens maar mondjesmaat samengewerkt, ook al is er wel een samenwerkingsverband dat dit beoogt.

Vergroting van synergie kan ook worden nagestreefd waar het de cultuureducatie betreft. Op dat terrein zijn binnen de gemeente nu twee organisaties actief (Muzelick en Doejemee) die complementair aan elkaar werken: beiden ondersteunen zij de scholen in Cuijk. Scholen zijn enerzijds vaak positief gericht op de mogelijkheden van cultuureducatie. Anderzijds zijn de middelen van de scholen beperkt en dat geldt ook voor hun tijd, in dubbel opzicht zelfs. De lestijd is beperkt en het is een discussiepunt wat daar al dan niet in kan worden aangeboden. Ook de tijd om zelf cultuuraanbod te organiseren schiet vaak te kort. Daarom is het belangrijk dat er kan worden teruggevallen op professionele bemiddelaars en ondersteuners zoals van Muzelick en stichting Doejemee. De taakverdeling tussen beide organisaties is thans als volgt:

- Muzelick: biedt de basisscholen een samenhangend pakket aan van culturele activiteiten, stimuleert het toepassen van een doorgaande cultuureducatieve leerlijn en bemiddelt bij vraag en aanbod van muzieklessen.
- Stichting Doejemee: ondersteunt scholen bij het ontwikkelen en implementeren van doorgaande cultuureducatieve leerlijnen en verbindt scholen met hun culturele omgeving (i.v.m. een aanbod dat past bij de leerlijnen(en): aanbod dat afkomstig kan zijn uit alle cultuurdisciplines; Beeldend, Dans, Drama, Erfgoed, Lezen en literatuur, Media-educatie en Muziek.

Nb: De gemeente subsidieert Muzelick voor haar werk en faciliteert het primair onderwijs met een cultuurcoach die bij Doejemee is gestationeerd. Dit laatste gebeurt op basis van de landelijke Regeling voor combinatiefuncties. De cultuurcoach heeft een zeer kleine aanstelling: 1 dag per week (0,2 fte).

Speerpunt 3. De schouwburg beter/gerichter inzetten

Al een aantal jaren blijkt overal in het land dat de schouwburgen in de middelgrote gemeenten het moeilijk hebben. Hiervoor zijn diverse redenen:

- Stagnerende exploitatiesubsidies.
- Concurrentie op de vrijetijdsmarkt: Nederlanders hebben het druk (zie recent SCP-onderzoek) en er is maar weinig tijd voor uitgaan.

¹ Gekoppeld aan de promotie-activiteiten van ‘Cuijk Verrassend’.

- Minder gesubsidieerd aanbod door de landelijke bezuinigingen.
- Alleen ouder publiek gaat nog “uit gewoonte” naar de schouwburg. Jongeren zoeken ‘beleving’. Dat vinden ze vooral bij festivals en op unieke locaties.
- De schouwburg heeft zijn ‘gidsfunctie’ verloren. Het publiek laat zich minder leiden door het seizoenprogramma van een instelling en het vanzelfsprekende gezag van kenners en instituties.
- De musicals reizen niet meer.
- Bekende cabaretiers zijn kieskeurig en kiezen liefst voor grotere zalen in grote steden.
- Er is minder intrinsieke interesse. Al enkele jaren loopt de belangstelling terug voor amateurverenigingen en voor lessen bij kunstencentra. Het is mogelijk dat de geleidelijke terugloop demografische oorzaken heeft (ontgroening en vergrijzing).
- Bevolkingskrimp in diverse regio’s (bv. ook in het Land van Cuijk).

Op diverse plekken in het land heeft dit geleid tot een herpositionering van de schouwburg (programmering én gebouw). Verschillende wegen worden ingeslagen, soms in de ene regio geheel anders dan in een andere regio. Ook voor Cuijk is het goed om na te denken over een van deze toekomstmodellen:

a. Model: evenementenlocatie.

- Kenmerken: Accent op zaalverhuur, commerciële programmering.
- Uitwerking: In dit model wordt de schouwburg goeddeels ontdaan van zijn culturele opdracht en voortaan als evenementencomplex gebruikt. Dit vergt een ander type exploitant (voorheen heeft bv de firma Van der Valk dit wel geprobeerd, o.a. in Roermond en Almelo).
- Randvoorwaarde: Er moet een marktpartij worden geïnteresseerd om dit op te pakken.
- Voordelen: Idealiter heeft de gemeente alleen nog de zorg voor het gebouw.
- Nadelen: De praktijk elders laat zien dat dit de gemeente toch nog aanzienlijke subsidie kan kosten, vooral voor de gebouw-exploitatie. Ook kan de gemeente al snel de vraag krijgen om financieel bij te dragen om het gebruik toch ‘cultureler’ te maken.

b. Model: cultuurcluster

- Kenmerken: Intensiever gebruik van vierkante meters; maximale openstelling (de hele dag), inzet van vrijwilligers voor de exploitatie, extra inspanningen om nieuwe publieksgroepen binnen te halen.
- Uitwerking: Bij dit model gaat het om integratie van schouwburg en andere culturele voorzieningen zoals de bibliotheek, de kunsteducatie-functie, een filmhuisfunctie (voor het draaien van arthousefilms, in afstemming met de nieuwe bioscoop), een poppodium, repetitieruimten voor bandjes en amateurverenigingen en liefst ook een goede, laagdrempelige horecavoorziening die tevens kan dienstdoen als muziekcafé. Het huis moet het karakter krijgen van een gemeenschapshuis (*community centre*) waar in

- cultureel opzicht altijd iets is te doen. Dit vanuit het aloude ideaal om zoveel mogelijk mensen bij cultuur te betrekken en met cultuur te bereiken.
- Randvoorwaarde: Het gebouw moet worden ervaren als laagdrempelig. Zo moet het ook worden ingericht en vormgegeven: sociaal toegankelijk, met ruimten en functies die soepel in elkaar overlopen. De bibliotheek zou zo ingepast moeten worden dat zij vanaf de voorkant zichtbaar en toegankelijk is.
- Voordelen: Deze opzet waarborgt een brede(re) inbedding in de lokale samenleving. De inzet van vrijwilligers maakt het mogelijk om met hetzelfde geld meer te doen. Het gebouw wordt optimaal benut.
- Nadelen: Schouwburg, bibliotheek en eventuele andere betrokkenen verliezen wat aan 'eigen identiteit'. De programmering wordt wellicht wat minder cultuur met een 'grote C'. Professionals moeten accepteren dat ze samenwerken met aanzienlijke groepen vrijwilligers. Het aanpassen van diverse ruimten in het gebouw zal een eenmalige investering vergen.

c. Model: Brede Maatschappelijke Voorziening.

- Kenmerken: Maximaal gebruik van vierkante meters; maximale openstelling (de hele dag),
- Uitwerking: Dit is een uitbreiding van de cultuurcluster-variant met aanvullende functies in het sociaal-maatschappelijke domein. Veel cultuurhuizen en bibliotheken in den lande hebben dit traject doorlopen. Vooral de bibliotheek blijkt een goede basis om andere (loket)functies aan te koppelen. Het geheel kan dan uitgroeien tot een centrum voor lezen, leren, informeren en beleven. Partners uit de non-profit hoek zouden kunnen welzijnsorganisaties, UWV, gemeente (WMO-loket), Vrijwilligerspunt, Centrum Jeugd & Gezin. Ook zijn partners/huurders uit de profitsector denkbaar: kinderopvangorganisaties, huiswerkbegeleidingsinstituut, artsen en fysiotherapeuten (gezondheidscentrum).
- Randvoorwaarde: Genoemde organisaties moeten interesse hebben en een ruimtebehoefte kennen. Dit is een *conditio sine qua non*. Misschien is een nog verdergaande restyling van het gebouw nodig.
- Voordelen: Idem als bij b. Deze opzet waarborgt een maximale benutting van het schouwburggebouw en een brede inbedding in de lokale samenleving.
- Nadelen: Schouwburg, bibliotheek en eventuele andere betrokkenen verliezen nog meer 'eigen identiteit': het gebouw zal minder als een cultureel centrum worden ervaren. De restyling van het gebouw zal een eenmalige investering vergen.

d. Model: cultuurtempel

Kenmerken:	Positionering van de schouwburg als icoon en kloppend cultureel hart van de gemeente en de regio.
Uitwerking:	De schouwburg krijgt heel nadrukkelijk een culturele opdracht en moet zich richten op het binnenhalen van kwaliteitsvoorstellingen en bijzondere producties (denk aan grootschalige musicals en dansproducties). Er wordt op gemikt om publiek uit het gehele Land van Cuijk en zelfs daarbuiten aan te trekken met bijzondere voorstellingen.
Randvoorwaarde:	Gezien de trends die zijn geschetst, zal dit een stevige opdracht zijn. Sowieso zijn fors extra marketinginspanningen nodig en daarnaast ook een hoger programmeringsbudget. De exploitatie zal m.a.w. een forse extra impuls van de gemeente vergen.
Voordelen:	Het zet Cuijk op de kaart als een cultureel knooppunt. Het kan mensen uit de regio een reden geven om Cuijk te bezoeken.
Nadelen:	Het is onzeker of de opzet slaagt. Zal er inderdaad een toestroom van meer publiek optreden? De markt is moeilijk. De structurele exploitatielasten gaan aanzienlijk omhoog.

Speerpunt 4. Het verenigingsleven versterken

De gemeente kent een bloeiend verenigingsleven. Op het gebied van cultuur zijn diverse van muziek- zang en dansverenigingen actief. Een knelpunt is wel dat bij sommige verenigingen het ledental terugloopt door ontgroening en vergrijzing. Vanuit de verenigingen is de concrete suggestie gedaan om hieraan wat te doen door het opleiden van nieuwe musici in eigen beheer te nemen. Concreet staat de verenigingen het model voor ogen dat ook in Mill wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de docenten die het muziekonderwijs verzorgen voor de hafabra-instrumenten voortaan via de verenigingen hun lessen aanbieden. De docenten komen dan hierbij niet in dienst van de verenigingen, maar werken als zzp-er. Het model houdt in dat er wordt gewerkt met een coördinator die is belast met de afstemming tussen docenten, verenigingen en leerlingen (ouders) wat betreft de lessen en het ontwikkelen van activiteiten. De docent moet te allen tijde in het belang van de vereniging, onder andere door (a) de leerlingen (en ouders) blijvend te motiveren richting de harmonie of de fanfare en (b) goede contacten te onderhouden met ouders, leerlingen-begeleiders, coördinator en het bestuur van de verenigingen. De leslocatie is in principe de door de vereniging gehuurde locatie. Het lesgeld wordt aan de verenigingen voldaan.

Een voordeel van deze benadering is dat de beginnende muzikanten (meestal, maar niet altijd jongeren) meteen verbonden worden aan een vereniging. Ook kunnen de les gelden lager zijn dan in de huidige opzet.

In dit model blijft Muzelinck verantwoordelijk voor het muziekonderwijs in de niet-hafabra instrumenten (dus: instrumenten voor orkest en van popgroepen). Ook kan Muzelinck een aanbod ontwikkelen op het vlak van beeldend en audiovisuele media. Als voor deze benadering zou worden gekozen heeft dat gevolgen voor Muzelinck, dat nu het muziekonderwijs aanbiedt. In beeld moet worden gebracht wat de financiële gevolgen zijn van het plan van de verenigingen: zowel voor de gemeente als voor Muzelinck.

Speerpunt 5. Het inzetten van cultuur voor hulp- en zorgtrajecten

De gemeente Cuijk heeft een goed cultureel basisaanbod. Voor bezoekers en voor de cultuurliefhebbers die in de kernen wonen is dit plezierig. In aansluiting op de Structuurvisie Sociaal Domein kan er ook voor andere doelgroepen een extra inspanning worden geleverd. Cultuur heeft namelijk ook een belangrijke functie waar het gaat om sociale verbondenheid, integratie, ontspanning en de bestrijding van eenzaamheid. Er zijn interessante perspectieven:

- Overall ontwikkelen ouderen tegenwoordig hun artistieke talenten: van dans tot dichtkunst, van keramiek tot computeranimaties. Het deelnemen aan culturele activiteiten heeft een positief effect op de vitaliteit, de gezondheid en het welzijn van ouderen. De gemeente kan aan de maatschappelijke en culturele organisaties vragen om projecten te bedenken en uit te voeren die de cultuurdeelname door ouderen bevorderen. Denk bijvoorbeeld aan het realiseren van producties (kunstuitingen door ouderen, in welke vorm dan ook: van rockkoor tot schrijfgroep) en aan netwerkprojecten waarbij de kloof wordt gedicht tussen de wereld van kunst & cultuur en de wereld van zorg & welzijn.
- De inzet van cultuur in het Sociaal Domein begint met het erkennen van het belang van deze wisselwerking. Dit Informatiedocument is hiervoor de geëigende plaats. Veelal zal blijken dat een ontschotting van subsidiestromen nodig is. Wmo-gelden en zorgbudgetten moeten ook op het snijvlak van cultuur en zorg ingezet kunnen worden.

Concrete actiepunten zouden kunnen zijn:

- De (of een) combinatiefunctionaris cultuur als opdracht meegeven om niet alleen met de scholen samen te werken maar ook met de zorginstellingen. Dit met als doel ouderen te activeren en te laten participeren.
- Speciale aandacht geven aan de zogeheten ‘vensterleeftijden’, dat wil zeggen de leeftijden waarop mensen extra ontvankelijk zijn voor nieuwe inzichten en impulsen: de kindertijd, de vroege adolescentie en de derde levensfase. Een goed aanbod op het vlak van cultuureducatie is op deze leeftijden belangrijk. De gemeente kan zich samen met culturele organisaties (Muzelinck, stichting Doejemee) ervoor inzetten om nog meer aanbod naar de kernen en naar bijvoorbeeld zorginstellingen te brengen.
- De gemeente kan de culturele organisaties vragen in hun programmering en hun educatief aanbod aan deze beide groepen van ouderen aandacht te besteden. Daarnaast zou de gemeente in algemene zin kunnen overwegen de inzet wat betreft cultuureducatie voor ouderen te vergroten door meer gebruik te maken van de landelijke Regeling Combinatiefuncties, die per 1 januari 2019 verder is verruimd.
- Inzet van een experimenteerbudget in het kader van de Wmo. Vrijwilligers-, welzijns-, culturele organisaties, zorgaanbieders, burgerinitiatieven, buurtverenigingen e.d. kunnen een aanvraag indienen voor financiële ondersteuning van een project op het snijvlak van zorg, participatie en cultuur.
- Alert zijn op initiatieven en/of mogelijkheden tot samenwerking met zorginstellingen. In Nijmegen bijvoorbeeld werken cliënten van de Driestroom in Lux en andere culturele voorzieningen. Ook kan gedacht worden aan samenwerking met de voedselbank door hier bijvoorbeeld theatertickets aan te bieden.
- Stimuleren dat de bibliotheek netwerken opbouwt in de wijken om laaggeletterdheid en eenzaamheid te bestrijden;
- Bevorderen dat de bibliotheek uitgroeit tot dé formele en informele hulpplek voor burgers in de ‘doe-het-zelf-maatschappij’.

- Bevorderen dat de bibliotheek zich met een geleidelijk groeiend cursusaanbod ontwikkelt in de richting van het concept van de Volksuniversiteit.²
- Bevorderen dat mensen met een arbeidshandicap aan het werk kunnen in culturele organisaties. De gemeente kan in het kader van de participatiebevordering hierover een intentieovereenkomst sluiten met bijvoorbeeld de schouwburg en de bibliotheek.
- Aanhaken bij het gedachtegoed van de 'age friendly cities'. Kansrijke lokale projecten kunnen gestimuleerd worden. De gemeente kan initiatiefnemers helpen om plannen te verduurzamen die zijn gericht op het bestrijden van ziekte, eenzaamheid en immobiliteit.³
- De schotten wegnemen die binnen de gemeente aanwezig zijn tussen de verschillende potjes. Binnen de gemeentelijke organisatie iemand aanwijzen die optreedt als accounthouder cultuur & sociaal domein.
- Inrichten van een multimedialab (voor cursussen op het gebied van nieuwe media, grafische vormgeving en audiovisueel design). In Oss is bijvoorbeeld zo'n lab gerealiseerd met steun van het Fonds Cultuurparticipatie. Het multimedialab zou zich mogelijk goed laten combineren met het techlab⁴ dat door de bibliotheek wenselijk wordt geacht.

Speerpunt 6. Cultuureducatie beter uitlijnen

Het is belangrijk dat in principe ieder kind in Cuijk met cultuur in aanraking komt.

Op het terrein van cultuureducatie zijn nu binnen Cuijk twee organisaties actief:

- Muzelinck: biedt de basisscholen een samenhangend pakket aan van culturele activiteiten en bemiddelt bij vraag en aanbod van muzieklessen.
- Stichting Doejemee: ondersteunt scholen bij het ontwikkelen van een doorgaande cultuureducatieve leerlijn en verbindt scholen met hun culturele omgeving (i.v.m. een aanbod dat past bij de leerlijnen(en): aanbod dat afkomstig kan zijn uit alle cultuurdisciplines; Beeldend, Dans, Drama, Erfgoed, Lezen en literatuur, Media-educatie en Muziek.

De gemeente subsidieert Muzelinck voor haar werk en faciliteert het primair onderwijs met een cultuurcoach die bij Doejemee is gestationeerd. Dit laatste gebeurt op basis van de landelijke Regeling voor combinatiefuncties. De cultuurcoach heeft een zeer kleine aanstelling: 1 dag per week (0,2 fte).

² Een variant hierop is het project KennisMakers, dat van origine stamt uit Den Bosch en ook in Cuijk al wel wordt uitgetoetst. Dit concept houdt in dat Cuijkenaren die ergens veel van af weten de gelegenheid krijgen om – daarbij begeleid door de bibliotheek – een lezing of workshop of serie van bijeenkomsten te verzorgen. Op die manier wordt gestimuleerd dat mensen hun unieke kennis kunnen verspreiden en zo een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij. En ook wordt bevorderd dat mensen nader met elkaar en met elkaars interesses kennismaken.

³ Muzelinck heeft bijvoorbeeld ervaring en expertise op het gebied van community-art, buurtcultuur en programma's van en voor ouderen. In overleg met lokale partijen (welzijn, woningcorporatie, gemeente, zorgpartijen etc.) kan zij inspelen op de behoefte in Cuijk en hierin initiëren, aanjagen en mogelijk maken.

⁴ In een TechLab leren kinderen tussen de 8 en 18 jaar werken met nieuwe technieken en media. In het TechLab kunnen ze leren om robots te bouwen en programmeren, leren ontwerpen, printen in 3D en werken met bv Lego Mindstorms en Lego Boost. Ook kunnen ze leren hun eigen film en foto's te maken, ook met hulp van bv een 'green screen'.

Naast Muzelick en Doejemee zijn ook andere organisaties nog actief op het terrein van de cultuureducatie (schouwburg, bibliotheek), of hebben plannen in de richting (Cultureel Hart van Cuijk). Daarnaast zijn de amateurverenigingen op dit terrein actief en hebben zij de wens om meer zaken in eigen hand te nemen (zie speerpunt 4). Gesignaleerd wordt dat er wel erg veel actoren op dit terrein actief zijn. Van verschillende kanten wordt aangegeven dat de gemeente hierin meer lijn zou kunnen brengen.

Cultuureducatie is overigens niet alleen een thema voor de jeugd, maar ook voor ouderen. Op latere leeftijd kan culturele belangstelling opnieuw een vlucht nemen, wanneer mensen na hun arbeidzame leven veel vrije tijd krijgen. Juist bij deze actieve ouderen is veel belangstelling voor kunst en cultuur, voor historie en erfgoed. Het verrijkt hun leven. Een andere groep ouderen is die in zorgcentra leeft. Deze ouderen zijn meer en meer door hun lichamelijke of geestelijke beperkingen gebonden aan hun directe leefomgeving; hun actieradius is gering. Bij hen kan actieve cultuurdeelname (op locatie of in de directe omgeving) hun kwaliteit van leven verhogen (zie ook het volgende punt). De gemeente kan de culturele organisaties vragen in hun programmering en hun educatief aanbod aan deze beide groepen van ouderen meer aandacht te besteden.

De bibliotheek is bij uitstek een plek is om kennis op te doen en te delen. Onderzocht kan worden of de rol van de bibliotheek verder kan worden versterkt, bijvoorbeeld door de openingstijden te verruimen of te streven naar een (nog) groter activiteiten-aanbod. De bibliotheek zou zich met een geleidelijk groeiend cursusaanbod kunnen ontwikkelen in de richting van het concept van de Volksuniversiteit. Een variant hierop is het project KennisMakers, dat van origine stamt uit Den Bosch en ook in Cuijk al wel wordt uitgetoet. Dit concept houdt in Cuijkenaren die ergens veel van af weten (van tuinieren in de stad of van filmklassiekers uit de jaren '50 of van zeezeilen) de gelegenheid krijgen om – daarbij begeleid door de bibliotheek – een lezing of workshop of serie van bijeenkomsten te verzorgen. Op die manier wordt gestimuleerd dat mensen hun unieke kennis kunnen verspreiden en zo een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij. En ook wordt bevorderd dat mensen nader met elkaar en met elkaars interesses kennismaken.

(Speerpunt 7.) Het Romeins verleden aandacht geven en benutten

Het laatste speerpunt heeft ook betrekking op cultuur, maar valt buiten het kader van de Cultuurvisie.

In november 2018 kwam ook het adviesrapport *Promotie Romeins verleden Cuijk* uit van communicatiebureau Di-visie. Het rapport geeft een inventarisatie van wat er zoal met antieke vondsten te doen en te communiceren valt, geeft een analyse van de situatie in Cuijk en schetst drie scenario's (in oplopende mate van ambitie) om werk te maken van het Romeinse erfgoed van Cuijk. Het college heeft op het rapport gereageerd met een raadsvoorstel waarin het onderschrijft dat het belangrijk is om op een "meer professionele en hedendaagse manier" met de archeologische/Romeinse geschiedenis van Cuijk aan de slag te gaan. Ook het College acht het wenselijk om Cuijk meer op de kaart te zetten met behulp van het Romeinse erfgoed. Een citaat uit het Raadsvoorstel: *Het is tijd om het Romeinse verleden de aandacht te geven die*

het verdient. Uit de vondsten blijkt dat Cuijk echt bijzonder is. Wij willen dat onze inwoners dat ook beseffen.”

Omdat het grootste scenario niet past binnen de begroting van de gemeente heeft het college gekozen voor de eerste acties die passen bij het ‘middelgrote’ scenario. Het middelgrote scenario richt zich op de eigen inwoners en op een pr-campagne in de regio. Om dit uit te voeren wordt een Plan van Aanpak opgesteld. Dit plan vormt een apart traject (met andere portefeuillehouders binnen het College) en valt buiten de reikwijdte van de Cultuurvisie.

Bijlage 1: gemeentelijke uitgaven voor cultuur 2018

Organisatie	subsidie 2018	% van het totaal	
Schouwburg Cuijk	€ 650.144	49%	
Stichting Biblioplus	€ 428.226	33%	
Muzelinck	€ 127.897	10%	(= incl. € 12.500 matching CmK)
Doejemee combinatiefunctionaris	€ 15.000	1%	
Stichting omroep Land van Cuijk	€ 13.000		
Stichting Foto-archief Dienst Cuijk	€ 11.920		
Harm/drumb. Gaudete in Domino	€ 6.644		
Muziekvereniging Juliana Haps	€ 6.191		
Stichting Cultureel Hart Cuijk	€ 5.500		
Spelcentrum Spot	€ 3.665		
Stichting Openbaar Carnaval Cuijk.	€ 2.763		
Muziekkapel Vicinia	€ 2.718		
Vierdaagse Orkest Cuijk	€ 2.500		
Fanfare/tamboerkorps H. Agatha	€ 2.190		
Ceulum Romeinendag	€ 2.000		
Stichting Cultureel Hart Cuijk culturele dag	€ 2.000		
Slagwerkgroep Linden	€ 1.359		
Noisy Voices	€ 1.308		
Joekskapel "Gans dur neve" Linden	€ 1.284		
Stichting Severijnorgel	€ 1.234		
Dweilorkest Ut Word Wa	€ 1.208		
Smartlappenkoor Goei Volluk Cuijk	€ 1.157		
Dansgroep de Zelfkanthenekes	€ 1.141		
Oranjecomité Beers	€ 927		
Zangvereniging Viva Musica Haps	€ 629		
Gemengde zangvereniging Vivace	€ 553		
Kelderkoor, Cuijk mw. K. Schrijer	€ 553		
Stichting Haps Heem	€ 500		
Toneelvereniging Kunakra Haps	€ 478		
St. Anthonius- en mariagilde Linden	€ 437		
St. Anthonius Gilde Beers	€ 437		
St. Anthonius, Martinusgilden Cuijk	€ 437		
St. Sebastianus Gilde Vianen	€ 437		
Gilde H. Agatha	€ 437		
St. Nicolaas Gilde Haps	€ 437		
Schutterij Oranje Agatha	€ 437		
Toneelvereniging de Ghesellen van Sint Maerten	€ 377		
Zangvereniging de Maasklanken	€ 377		
Oranjecomité Linden Ganzeveer	€ 252		
Werkgroep Koningsdag St.Nicolaas Vianen	€ 252		
Totaal	€ 1.314.657		
aantal inwoners	24.911		
per inwoner	€ 53		

Bijlage 2: Conclusies ZKA m.b.t. de economische betekenis van toerisme en recreatie in regio Land van Cuijk (2017)

Toerisme en recreatie heeft een economische betekenis van bijna € 49 miljoen aan bestedingen.

- In de regio Land van Cuijk vonden in 2017 bijna 500.000 overnachtingen en bijna 4 miljoen dagbezoeken plaats.
- Ruim € 16,4 miljoen van de bestedingen vond plaats in het dagtoerisme (34% van het totaal). Circa twee derde van de bestedingen, bijna € 32,6 miljoen, wordt gegenereerd door het verblijfstoerisme.
- Toerisme zorgt voor 1.720 banen en heeft daarmee een aandeel van 4,5% in de totale werkgelegenheid in de regio. Dit is lager dan het landelijke aandeel (6,5%).

Toerisme en recreatie met bijna 5% gegroeid in de periode 2014-2017.

- In de verblijfsrecreatie zijn de bezettingen gegroeid (hotels, bungalows, en groepsaccommodaties) of constant gebleven tot licht gegroeid (B&B's). Alleen in de campingsector is een daling waarneembaar, wat overeenkomt met de landelijke daling in toeristisch kamperen.
- Bij de dagrecreatieve aanbieders (musea en attracties) is het aantal bezoeken toegenomen.
- Doordat het aanbod nagenoeg constant is gebleven, zorgt de toegenomen volume (meer overnachtingen en bezoeken) voor verbeterde bezettingsgraden en voor een groei van de economische impact: de toeristische bestedingen zijn met bijna 5% gegroeid in de periode 2014-2017.

De groei in toerisme en recreatie grotendeels door verbetering van bezetting van bestaand aanbod.

- Sinds 2014 zijn er weinig nieuwe aanbieders op de markt bijgekomen.
- De verblijfstoeristische sector is erg afhankelijk van het grote campingaangebod en de twee grootschalige hotels en bungalowparken.
- De grootste dagrecreatieve trekkers zijn het Oorlogsmuseum en Zooparc Overloon.
- Het effect van bovengenoemde twee bungalowparken en dagrecreatieve trekkers is direct zichtbaar in de resultaten: deze aanbieders zijn gevestigd in de gemeente Boxmeer, waar bijna de helft van het totaal aan toeristische bestedingen terecht komt.

Bijlage 3: personen waarmee is gesproken voor dit document

Will Ariaens, Cultureel Hart Cuijk
Martien Bardeel, secretaris Cultureel Hart van Cuijk
Jaap Ceulemans, platform Cultuur, Recreatie & Toerisme
Hans Cranen, fanfare Sint Agatha
Willem Cranen
Cyril Crutz, directeur BiblioPlus
Henri Elbers, Muselinck
Myriam Franse, Cultureel Hart Cuijk
Joost Hendriks, wethouder cultuur gemeente Cuijk
Susan Hendriks, stichting Doejemee
Jan Hijn, voorzitter Fotoarchiefdienst
Erik Jansen, Regionaal Bureau voor Toerisme
Jos Janssen, voorzitter samenwerkende instellingen Cultuurstraat
Fra Jurgens, beleidsadviseur monumenten gemeente Cuijk
Nanda kers, beleidsadviseur toerisme gemeente Cuijk
Rudy Koning, Bij Ceulemans Groepsaccommodaties & Zeilen
Paul van der Mark, lokale (bioscoop)ondernemer
Sjoerd Meijer, directeur Schouwburg
Peter Schouten, voorzitter Cultureel Hart Cuijk
Ellen Smits, stichting Doejemee
Henk Teusink voorzitter kunstadviescommissie
Bart Vaessen, De Steenakker (Haps)
Lieke Vogels, beleidsadviseur communicatie gemeente Cuijk
Harrie Vens, voorzitter Museum Ceuclum
Fred Vink, beleidsadviseur cultuur gemeente Cuijk
Tiny Weemen, Muziekvereniging Juliana, Haps
Laura Wijnveld, Muselinck
Ton van der Zanden, werkgroep archeologie Cuijk